

GRADANSKI

Raskršće odluka

Piše: Daliborka Uljarević

Crnoj Gori je neophodna bolja vlast, ali i bolja alternativna politička ponuda, građansko društvo sa aktivnim građanima i građankama, a ne odsutnim sljedbenicima prevaziđenih političkih ideja i strategija a suštinski nezainteresovanim za politička pitanja.

Proslavili smo šestogodišnjivu obnove državne nezavisnosti, a država je pod teretom nikad većih problema, čiji je značajan uzrok i već dekadentna konstelacija političkih odnosa. Pobjednička opcija je uzela najveće političke koristi za taj istorijski događaj, a tokom ovih godina ih ojačala zalaganjem za evroatlanske integracije. Opozicija koja je većinski bila zagovornik zajedničke države sa Srbijom, iako u jednom trenutku prihvata evropske integracije Crne Gore kao uslov bez kojeg se ne može uspostaviti vladavina prava u Crnoj Gori, gubi dio svog prethodnog uticaja i praktično ne može da artikulise političku scenu Crne Gore na način koji je potreban za uspostavljanje funkcionalne demokratije, a to je smjenjivost vlasti na izborima.

Državne institucije se i dalje oblikuju kroz nejasnu razliku državnog i partijskog interesa, jer je vladajuća struktura to uspjela poistovjetiti. Nažalost, opozicija do danas nije uspjela da proizvede adekvatnu političku platformu za snaženje svoje političke opcije koja bi postala kredibilna alternativa i sposobna da pobijedi na izborima. Vidjećemo da li će novi politički subjekti koji se ovih dana profilisu dati efikasniji odgovor.

Pritisak da se institucije razvijaju u pravcu samostalnosti, efikasnosti i profesionalnosti i da se ubrza proces depolitizacije, u najvećoj mjeri, dolazi od civilnog sektora i međunarodnih institucija. Ovaj pritisak daje rezultate koji se vide i kroz prolječni Izvještaj o napretku Evropske komisije, ma kako ga ko čitao.

To otvara novi veliki izazov pred Crnom Gorom - otpočinjanje pregovora sa EU, koje se očekuje tokom juna. Već je izvjesno da će proces pregovora obilježiti teška pitanja korupcije i organizovanog kriminala, koja će biti artikulisana u najvećoj mjeri kroz poglavlja 23 i 24, a čija sadržina će direktno uticati na izgradnju dva uzročno posljedično vezana kapaciteta. Prvi je izgradnja depolitizovanih i profesionalnih institucija u Crnoj Gori, a drugi kao konačna posljedica je uspostavljanje vladavine prava. Vladavina prava podrazumijeva prioritarno jednakost svih pred zakonom, a to, u našem slučaju znači uspostavljanje političke volje da se politika u cijelosti odstrani iz državnih institucija. Crna Gora će morati još puno da radi na izgradnji nezavisnih, efikasnih i efektivnih pravosudnih organa, ali i državne uprave u cijelini. Sami pregovori će biti dugi i čini se najzahtjevniji za jednu državu do sada.

Afere koje zasipaju crnogorsku javnost i uporno ostaju u polju medijskog senzacionalizma i pretpostavki najbolje govore o nedostatku kapaciteta crnogorskih institucija da u cjelosti primjenjujući zakonske norme i procesuiraju inkriminisane slučajeve kroz utvrđivanje potrebnih dokaza i obezjeđenje poštovanja načela zaštite javnog interesa. Pred zakonom ne smije biti povlašćenih, zakon je jednak za sve pa i za sadašnje i bivše najviše državne funkcionere, članove njihovih porodica, odane partijske aktiviste i službenike na „tajnom“ zadatku, nezavisno u kojoj se sferi nalaze.

Crna Gora se u posljednjoj deceniji počela oslobađati brojnih tabua. Tako se počela voditi borba koja daje rezultate za prava etničkih zajednica, žena, LGBT populacije, osoba sa invaliditetom. Međutim, Crnoj Gori predstoji razbijanje jednog od najvećih tabua sa kojim je živjela, a to je tabu svemoći partije na vlasti, svemoći lidera. Ovaj tabu mogu razbiti samo jake i depolitizovane institucije države Crne Gore, koje će efikasno primjenjivati zakone usklađene sa evropskom pravnom tekovinom.

Pregovori su za Crnu Goru šansa da izgradi društveni sistem koji počiva na vladavini prava, a koji je ujedno najbolja platforma za svaki drugi, a posebno ekonomski prosperitet zemlje. No,

tome mora prethoditi i neka vrsta konsolidacije političke scene i daljeg snaženja građanske svijesti.

Crnoj Gori je neophodna bolja vlast, ali i bolja alternativna politička ponuda, građansko društvo sa aktivnim građanima i građankama, a ne odsutnim sljedbenicima prevaziđenih političkih ideja i strategija a suštinski nezainteresovanim za politička pitanja. To zahtijeva predan i opasan rad, konstruktivnu kritiku i institucionalno jačanje, a ne pamfletski i *ad hoc* pristup kako se to rado i često do sada praktikovalo.

Građani i građanke Crne Gore, kontinuirano zasipani aferama bez početka i kraja, sa upitnim motivima i tačnošću informacija, ne može više gotovo ništa da šokira, jer je efekat dinamičnih a haotičnih društvenih turbulencija doveo do toga da je sve postalo rutina. I možda bi jedino pozitivno i motivirajuće iznenađenje u tome bio minimalan i konzistentan stepen koordinacije onih subjekata koje teže promjeni, okvirna strategija i vizija realno ostvarljivih ciljeva. Ili je to, ipak, suviše avangardno za ovu i ovakvu Crnu Goru?

Na građanima je velika odgovornost, kad je već nemaju oni koji nerijetko odlučuju u njihovo ime. Oni će pokazati u bliskoj budućnosti da li je hoće i znaju nositi.

Autorka je izvršna direktorka Centra za građansko obrazovanje (CGO).